

Nr 5

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående viss ändring av förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 167 i första kammaren av herr *Arrhén* samt nr 298 i andra kammaren av herr *Östlund m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

»att riksdagen måtte

dels uttala, att 2 § förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor måtte erhålla följande lydelse:

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan i andra stycket sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med *dels* ett grundbelopp av en krona 50 öre vid en daghjälp av fem kronor, *dels* ock ett tilläggsbelopp av 15 öre för varje hel krona, varmed daghjälpen överstiger fem kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än tre kronor 30 öre för varje understödsdag.

Har daghjälpen fastställts till lägre belopp än fem kronor, skall grundstatsbidraget utgå med 30 procent av det fastställda beloppet.

Daghjälpsbidrag utgår — — — särskilda bestämmelser.

Familjetilläggsbidrag utgår — — — under året.

dels ock uttala att den som bilaga till förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor fogade tabellen ändras på sätt nedan anges.¹

Särskilda bestämmelser: — — — överstiger 35.»

I motionerna anges innebörden av den föreslagna ändringen av statsbidraget till de erkända arbetslöshetskassorna vara, att bidraget vid jämförelse med gällande bestämmelser skulle bli något högre vid en mer betydande och något lägre vid en ringa arbetslöshet.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Understöd från erkänd arbetslöshetskassa

Enligt 1 § förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor må registrerad understödsförening, vilken enligt sina stadgar bereder medlem understöd i enlighet med vad i förordningen stadgas, på sätt i förord-

¹ Tabellen har intagits överst å nästa sida.

Antal under- stödda dagar per medlem	Daghjälps- bidragets storlek i % av hela kost- naden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal under- stödda dagar per medlem	Daghjälps- bidragets storlek i % av hela kost- naden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal under- stödda dagar per medlem	Daghjälps- bidragets storlek i % av hela kost- naden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem
0—3	0,0	6	36,7	17	78,1
3,25	4,0	7	44,2	18	79,6
3,50	7,8	8	50,4	19	80,9
3,75	11,4	9	55,7	20	82,0
4	14,8	10	60,2	21	82,9
4,25	18,2	11	64,0	22	83,6
4,50	21,4	12	67,2	23	84,2
4,75	24,4	13	70,0	24	84,6
5	27,2	14	72,4	25	84,8
5,25	29,8	15	74,5	26—35	85,0
5,50	32,2	16	76,4		

ningen närmare angives antagas till erkänd arbetslöshetskassa. Med antagande följer rätt till statsbidrag.

I 17 § nämnda förordning regleras de former, i vilka *understöd* må utgå från erkänd arbetslöshetskassa. Understöd skall utgivas dels i form av ett för dag beräknat belopp, benämnt *daghjälp*, och dels i form av *familjetilllägg* till daghjälpen. Familjetilllägg utgöres av barntilllägg samt, i den mån kassa så beslutat, maketilllägg och husföreståndarinnetilllägg. Understöd må vidare utgivas såsom hjälp till täckande av *rese- och flyttningkostnader* för tillträdande av arbete å annan ort. I annan form än nu sagts må understöd icke utgivas av erkänd arbetslöshetskassa.

Såsom daghjälp må enligt 20 § i förordningen ej utgivas mer än som svarar mot, för medlem som är familjeförsörjare fyra femtedelar och för annan medlem tre femtedelar av den i orten vanliga arbetsförtjänsten för arbetsdag för arbetare inom samma yrke och av samma arbetsförmåga som den arbetslöse; och må vad sålunda utgår icke i något fall överstiga 20 kronor om dagen. Barntilllägg utgör 1 krona 50 öre om dagen för varje barn, för vilket sådant tilllägg skall utgå. Maketilllägg och husföreståndarinnetilllägg utgör vardera 2 kronor om dagen. I daghjälp och familjetilllägg må icke tillhoppa utbetalas högre belopp för dag än som svarar mot fyra femtedelar av arbetsförtjänsten.

Statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa

De bestämmelser om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor, varom i nu förevarande motion är fråga, återfinnes i *förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor*. Enligt 1 § nämnda

förordning utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa i form av grundstatsbidrag, daghjälsbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag.

Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, dels med ett grundbelopp av 2 kronor 25 öre vid en daghjälp av 5 kronor 50 öre, dels med ett tilläggsbelopp av 25 öre för varje hel krona varmed daghjälpens överstiger 5 kronor 50 öre. Det sammanlagda grundstatsbidraget begränsas till högst 5 kronor för varje understödsdag, vilket belopp nås vid en daghjälp av 16 kronor 50 öre. Om daghjälpens fastställes till lägre belopp än 5 kronor 50 öre utgår grundstatsbidraget med 40 procent av det fastställda daghjälsbeloppet.

Daghjälsbidraget börjar utgå när antalet understödsdagar per årsmedlem i en kassa eller en klass inom en kassa överstiger 3. Det utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp efter avdrag dock av vad som svarar mot grundstatsbidraget. Procenttalet bestämmes i förhållande till antalet understödda dagar per medlem i överensstämmelse med en vid förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor fogad tabell med tillhörande särskilda bestämmelser. Denna tabell är av följande lydelse:

Antal understödda dgr per medlem	Daghjälsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dgr per medlem	Antal understödda dgr per medlem	Daghjälsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dgr per medlem	Antal understödda dgr per medlem	Daghjälsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dgr per medlem
0—3	0,0	6	30,3	17	70,1
3,25	3,0	7	37,5	18	71,3
3,50	6,0	8	43,5	19	72,2
3,75	8,9	9	48,7	20	73,0
4	11,9	10	53,1	21	73,7
4,25	14,4	11	56,8	22	74,2
4,50	16,9	12	60,0	23	74,6
4,75	19,4	13	62,7	24	74,8
5	21,9	14	65,0	25	74,9
5,25	24,0	15	67,0	26—35	75,0
5,50	26,1	16	68,7		

Särskilda bestämmelser:

- Om antalet understödda dagar per medlem är större än 35, beräknas procenttalet genom att multiplicera 75 med $\frac{35}{n}$, där n betecknar antalet understödda dagar per medlem.
- Vid annat antal understödda dagar per medlem än sådant, som direkt framgår ur tabellen, interpoleras lineärt mellan de i tabellen angivna procenttalen, varvid det erhållna resultatet avrundas till närmaste tiondels procent. Vid lika avstånd sker avrundningen uppåt.
- Samma avrundningsregel som under b) tillämpas i fråga om beräkningen av daghjälsbidraget för det fall, att antalet understödda dagar per medlem överstiger 35.

Familjetilläggsbidraget utgör 75 procent av kassans utgifter för familjetillägg.

Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels ock med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot, som utsetts av tillsynsmyndigheten. Medlemsbidraget utgör 5 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som ej överstiger 3 000, 4 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 3 000 men ej 25 000, och 3 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 25 000.

I nu förevarande motion yrkas ändring av de regler, enligt vilka grundstatsbidrag och daghjälsbidrag utgår. Övriga former av statsbidrag beröres ej av yrkandena i motionen.

Frågans tidigare behandling

1950 års besparingsutredning framhöll i en promemoria den 14 november 1950, att det syntes böra utredas om inte statens bidrag kunde utformas så att det under perioder av full sysselsättning utginge med förhållandevis ringa belopp för att stiga därest en verklig arbetslöshet skulle inträda. Det gällande systemet torde enligt besparingsutredningen visserligen vara avsett att verka i sådan riktning men hade ändock i praktiken medfört betydande statsutgifter även i lägen med brist på arbetskraft.

I *direktiven för 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen* anfördes under hänvisning till besparingsutredningens nämnda uttalanden, att det borde övervägas huruvida det vore möjligt att i högre grad än vad som vore fallet utforma bidragsreglerna så att statsbidrag under full sysselsättning utginge med förhållandevis ringa belopp för att stiga vid större arbetslöshet.

1951 års utredning uttalade under hänvisning till vad den anfört i olika sammanhang, att utredningen inte kunde dela besparingsutredningens uppfattning. Bl. a. hänvisades till vad som sagts om arbetslöshetsförsäkringens betydelse även i tider med hög sysselsättning. Vad statsbidragssystemet angår är detta, anförde utredningen, f. n. i utpräglad grad anordnat så att statsbidragsprocenten är låg när arbetslösheten är låg men stiger med ökande arbetslöshet. Enligt utredningens mening borde staten — med bibehållande i övrigt av systemets principiella uppläggning — lämna ett effektivare stöd i sådan form att en höjning över lag av försäkringsersättningsarna garanterades. Detta kunde endast ske genom att de bidragsformer — främst grundstatsbidraget — som utgår med samma procenttal oberoende av arbetslöshetens storlek förbättrades.

Vid 1953 års riksdag framlades i *proposition nr 166* förslag till en betydande höjning av de belopp, varmed ersättning vid arbetslöshet kan utgå från de erkända arbetslöshetskassorna. I propositionen föreslogs också vissa höjningar av statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, anförde i propositionen bl. a., att kostnaderna för hjälp vid arbetslöshet utan tvivel vore av den arten, att de till avsevärd del borde bäras av samhället. Den i propositionen föreslagna kostnadsfördelningen kunde sägas innebära, att de försäkrade skulle svara för minst cirka 40 procent av understödskostnaderna vid sådan arbetslöshet som förekommit under det senaste årtiondet. Emellertid borde framhållas, att statens andel bleve avsevärt lägre, om man såge till arbetslöshetskassornas inkomster, vilket berodde på att en icke obetydlig del av inkomsterna ginge till fondering. Den föreslagna ökningen av statens kostnadsandel torde enligt departementschefen i föreliggande läge vara en förutsättning för en snabb höjning av ersättningsnivån. För att arbetslöshetskassorna skulle få en tillräckligt hållbar grund för att i praktiken kunna genomföra den åsyftade förbättringen av ersättningarna syntes det ofrånkomligt, att åtminstone för den närmaste framtiden definitiv ställning toges till vissa principfrågor beträffande bl. a. försäkringens finansiering. Den bästa effekten av ett ökat statligt stöd torde enligt departementschefen ernås, om stödet finge formen av ett förbättrat grundstatsbidrag. Ett sådant bidrag av den föreslagna storleken gäve kassorna möjlighet att omedelbart företa en betydande höjning av daghjälpens. Vidare bundes därigenom även kassor med låg arbetslöshetsrisk vid försäkringen. Beträffande dessa kassor föreläge eljest en viss risk för att de skulle frigöra sig för att slippa den statliga kontrollen med arbetsförmedlingstvång för arbetslösa medlemmar m. m.

I två likalydande *motioner* hemställdes bl. a., att riksdagen måtte bifalla propositionen med den ändringen att grundstatsbidraget sänktes med omkring en tredjedel och att skalan för daghjälpbidraget utformades så att statsbidraget stege från tre procent vid 3,25 understödsdagar per årsmedlem till 80 à 85 procent vid minst 26 understödsdagar.

Propositionen och motionerna behandlades av *sammansatt stats- och andra lagutskott* i dess utlåtande nr 7. Utskottet föreslog, att riksdagen med avslag å motionerna, såvitt de avsåge statsbidragsreglerna, måtte antaga de genom propositionen framlagda förslagen till ändring i förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Genom de år 1953 beslutade ändringarna om statsbidrag höjdes *grundstatsbidraget* från 75 öre för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, till — enligt regler för vilka ovan redogjorts — högst 5 kronor. I fråga om *daghjälpbidraget*, för vilket procentsatserna senast fastställts år 1941, och *familjetilläggsbidraget* gjordes ingen ändring. Emellertid ökades statens kostnader för dessa bidrag, enär bidragen utgår med viss procent av daghjälp resp. familjetillägg samt en väsentlig höjning av understödsbeloppen genomfördes. Beträffande slutligen *förvaltningsbidraget* höjdes detta med vissa belopp.

Vid 1954 års riksdag framställdes i två likalydande *motioner*, I: 240 av herr Arrhén och II: 420 av herr Håstad m. fl., yrkanden av samma lydelse som i de nu ifrågakvarande motionerna.

Andra lagutskottet avstyrkte i sitt utlåtande nr 14 de i motionerna framställda yrkandena. Utskottet framhöll därvid bl. a., att genom beslut vid 1953 års riksdag möjliggjorts en väsentlig förbättring beträffande ersättningarna från arbetslöshetskassorna och att det för kassorna uppenbarligen vore av betydelse, då de genomförde den beslutade förbättringen av ersättningarna, att de antagna grunderna för statsbidragen icke alltför snart ändrades.

Riksdagen godtog utskottets yttrande.

Utskottet

Sedan den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen trädde i verksamhet år 1935 har rörelsen vuxit till att numera omfatta 1 200 000 försäkrade. Med försäkringsformen är förenade sådana fördelar såväl för den enskilde som för samhället, att arbetslöshetsförsäkringen framstår som den lämpligaste formen för kontanthjälp vid arbetslöshet. Det är därför ett viktigt samhällsintresse att understödja den vidare utvecklingen av de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet.

För att utöva någon dragningskraft bör försäkringen bereda de försäkrade förmåner som innebär att de vid arbetslöshet sättes i en märkbart bättre situation än om de icke varit försäkrade. En väsentlig förbättring av de ersättningar som vid arbetslöshet utgår till medlemmarna i de erkända arbetslöshetskassorna möjliggjordes genom beslut vid 1953 års riksdag. I samband härmed höjdes bl. a. grundstatsbidragen till kassorna. Det ankommer nu på de olika kassorna att i praktiken genomföra en höjning av försäkringsbeloppen. Härvid är det — såsom utskottet vid fjolårets riksdag i yttrande över motioner med samma yrkande som i de nu förevarande framhöll — för de erkända arbetslöshetskassorna uppenbarligen av betydelse, att grunderna för statsbidragen icke alltför snart ändras. Av vikt är också, att genom den år 1953 genomförda höjningen av grundstatsbidragen även kassor med låg arbetslöshetsrisk, vilka icke eller endast i ringa mån kommer i åtnjutande av daghjälpbidrag, bindes vid försäkringen och därmed underställes den statliga kontrollen med arbetsförmedlingstvång för arbetslösa medlemmar m. m.

Utskottet vill slutligen framhålla, att statsbidragssystemet redan nu är så anordnat, att statsbidraget är förhållandevis lågt vid ringa arbetslöshet men stiger hastigt vid ökande arbetslöshet. De i motionerna föreslagna ändringarna skulle, ehuru de kan komma att drabba enskilda kassor hårt, icke medföra någon mera avsevärd accentuering av det sätt, på vilket statsbidragssystemet sålunda anordnats, och skulle ej heller möjliggöra

någon mera betydande sänkning av statsanslagen ens vid nuvarande fulla sysselsättning.

På grund av vad sålunda anförts kan utskottet icke tillstyrka de i motionerna föreslagna författningsändringarna i fråga om statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I: 167 och II: 298, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1955

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson*, Sunne*, Axel E. Svensson, fru Svenson, fru Carlqvist, herrar Magnusson, Anders E. Johansson och Grönkvist;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Tobo, fru Johansson i Norrköping*, fru Sandström*, herrar Carlsson i Bakeröd, Odhe, Bengtsson i Varberg, fröken Sandell och herr Fredriksson.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Magnusson*, som under åberopande av innehållet i förevarande motioner, I: 167 och II: 298, ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen med bifall till motionerna måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor ävensom vid förordningen såsom bilaga fogad tabell med tillhörande särskilda bestämmelser skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 2.

Grundstatsbidrag utgår, där ej annat följer av vad nedan i andra stycket sägs, för varje dag, för vilken daghjälp utgivits, med dels ett grundbelopp av en krona 50 öre vid en daghjälp av fem kronor, dels ock ett tilläggsbelopp av 15 öre för varje hel krona, varmed daghjälpen överstiger fem kronor; dock må grundstatsbidraget ej i något fall uppgå till högre belopp än tre kronor 30 öre för varje understödsdag.

Har daghjälpen fastställts till lägre belopp än fem kronor, skall grundstatsbidraget utgå med 30 procent av det fastställda beloppet.

Daghjälpsbidrag utgår — — — särskilda bestämmelser.

Familjetilläggsbidrag utgår — — — under året.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1954.

Bilaga till förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem	Antal understödda dagar per medlem	Daghjälpsbidragets storlek i % av hela kostnaden för understöd vid olika antal understödda dagar per medlem
0—3	0,0	6	36,7	17	78,1
3,25	4,0	7	44,2	18	79,6
3,50	7,8	8	50,4	19	80,9
3,75	11,4	9	55,7	20	82,0
4	14,8	10	60,2	21	82,9
4,25	18,2	11	64,0	22	83,6
4,50	21,4	12	67,2	23	84,2
4,75	24,4	13	70,0	24	84,6
5	27,2	14	72,4	25	84,8
5,25	29,8	15	74,5	26—35	85,0
5,50	32,2	16	76,4		

Särskilda bestämmelser:

- Om antalet understödda dagar per medlem är större än 35, beräknas procenttalet genom att multiplicera 85 med $\frac{35}{n}$, där n betecknar antalet understödda dagar per medlem.
- Vid annat antal understödda dagar per medlem än sådant, som direkt framgår ur tabellen, interpoleras lineärt mellan de i tabellen angivna procenttalen, varvid det erhållna resultatet avrundas till närmaste tiondels procent. Vid lika avstånd sker avrundningen uppåt.
- Samma avrundningsregel som under b) tillämpas i fråga om beräkningen av daghjälpbidraget för det fall, att antalet understödda dagar per medlem överstiger 35.